

Sygn. akt V U 489/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Stanisław Pilarczyk

Protokolant Barbara Wypych

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2014 r. w Kaliszu

odwołania D. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 7 marca 2014 r., Nr (...)

w sprawie D. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę nauczycielską

1. Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 7 marca 2014 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni D. D. emeryturę nauczycielską poczynając od dnia 1 marca 2014 r.,

2. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz wnioskodawczyni D. D. kwotę 60,00 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił wnioskodawczyni D. D. przyznania emerytury nauczycielskiej, albowiem na dzień 31 grudnia 2008 r. nie udowodniła wymaganego 30-letniego okresu ubezpieczenia, a jedynie 28 lat i 11 miesięcy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła wnioskodawczyni D. D. domagając się przyznania emerytury nauczycielskiej przy uwzględnieniu jej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 30 stycznia 1976 r. do dnia 30 września 1979 r., którego to okresu nie uznał organ rentowy.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wnioskodawczyni wniósł o jego oddalenie.

Sąd poczynił następujące ustalenia:

Wnioskodawczyni D. D. urodziła się (...)

Na dzień 31 grudnia 2008 r. wnioskodawczyni udowodniła 28 lat i 11 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 23 lata, 9 miesięcy i 7 dni okresów składkowych.

(okoliczności niesporne)

Od dnia 1 września 1984 r. do dnia 31 sierpnia 2013 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Szkole Podstawowej w P. w pełnym wymiarze czasu pracy jako nauczyciel, a stosunek pracy z powyższym pracodawcą został rozwiązany w dniu 31 sierpnia 2013 r. na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.

(dowód: świadectwo pracy wnioskodawczyni – akta emerytalne wnioskodawczyni)

Ojciec wnioskodawczyni J. S. (1) urodzony (...), od 1962 r. do dnia 9 kwietnia 1978 r. był właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 12,59 ha na terenie wsi T., a od dnia 10 kwietnia 1978 r. właścicielem tego gospodarstwa rolnego został P. S. urodzony (...) – syn J. S. (1).

W latach 1976-78 w miejscowości T. nr 68 gmina D. zamieszkiwali J. S. (1) urodzony (...) – ojciec wnioskodawczyni, K. S. (1) urodzona (...) – matka wnioskodawczyni, P. S. urodzony (...) – brat wnioskodawczyni, K. S. (2) urodzona (...) – siostra wnioskodawczyni, K. S. (3) urodzony (...) – brat wnioskodawczyni, J. S. (2) urodzona (...) – siostra wnioskodawczyni, A. S., urodzony (...), brat wnioskodawczyni, oraz wnioskodawczyni.

(dowód: zaświadczenia Starosty (...) z dnia 3 kwietnia 2006 r., poświadczenie zameldowania z Urzędu Gminy D. z dnia 28 listopada 2008 r. – karta 15 i 17 akt emerytalnych wnioskodawczyni)

Od 1975 r. do czerwca 1979 r. wnioskodawczyni D. D. uczęszczała do Liceum (...) w O. (1) w zawodzie sprzedawca – magazynier.

(dowód: świadectwo dojrzałości liceum zawodowego karta 21 akt emerytalnych wnioskodawczyni).

Rodzice odwołującej J. S. (1) i K. S. (1) prowadzili w spornym okresie gospodarstwo rolne w miejscowości T. o powierzchni 12,59 hektara. Ziemia w tym gospodarstwie była IV, V, VI klasy. Na powierzchni 1,5 hektara był las, na powierzchni 4 hektarów uprawiano żyto, na powierzchni 3 hektarów uprawiano ziemniaki, na powierzchni 2 hektarów była łąka, a na pozostałej powierzchni uprawiano pszenicę i owies, jak i również był ogród i sad.

W gospodarstwie tym w spornym okresie były 2 konie, 5 krów dojnych, 3 sztuki bydła rzeźnego i około 30 sztuk trzody chlewnej, oraz drób.

W powyższym gospodarstwie rolnym w spornym okresie zamieszkiwali ojciec J. S. (1) urodzony w (...)r., oraz matka K. S. (1) urodzona w (...)r., ale rodzice wnioskodawczyni ze względu na stan zdrowia nie mogli pracować w tym gospodarstwie. W gospodarstwie tym w spornym okresie pracował brat odwołującej P. S. urodzony w (...)r., a sporadycznie pomagała siostra wnioskodawczyni K. S. (1), która w tym okresie zamieszkiwała na stacji w miejscowości O. (1) gdzie pracowała i uczyła się. Młodsze rodzeństwo odwołującej brat K. urodzony w (...)r. i siostra J. urodzona w (...)r. i brat A. urodzony w (...)r. w miarę swych możliwości również pomagali w pracach w gospodarstwie rolnym rodziców.

Wnioskodawczyni po ukończeniu szkoły podstawowej od 1 września 1975 r. do czerwca 1979 r. uczęszczała do Liceum Zawodowego w O. (1) ucząc się w trybie dziennym i stacjonarnym. Od 1.10.1979 r. podjęła naukę w szkole wyższej w C.. Z miejscowości T. do O. (1) jest około 14 km. Wnioskodawczyni do szkoły w O. (1) dojeżdżała codziennie autobusem wyjeżdżając około godziny 7.20 a wracała ze szkoły około godziny 14.30. Na codzienną naukę w domu wnioskodawczyni przeznaczała od 2 do 4 godzin dziennie.

Wnioskodawczyni w spornym okresie od dnia 30 stycznia 1976 r. do dnia 30 września 1979 r. stale i w wymiarze od 4 do 5 godzin dziennie, a w okresie wakacji powyżej 8 godzin dziennie, pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców, pracując przy obrządki inwentarza, dojeniu krów, przy różnego rodzaju pracach polowych od wiosny do jesieni, to jest przy zasiewach, wykopkach, żniwach. Gospodarstwo rolne było bardzo słabo zmechanizowane i w dużej mierze opierało się na pracy fizycznej i prostych maszynach rolnych.

(dowód: zeznania wnioskodawczyni [00:02:40]-[00:40:07], zeznania K. J. [00:42:00]-[00:55:04], zeznania K. S. (2) [00:55:04]-[01:22:40], zeznania A. S. [01:23:31]-[01:37:22], zeznania P. S. [01:37:22]-[01:53:03])

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy w całości uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawczyni oraz świadków zeznających w niniejszej sprawie. Świadkowie podali szereg szczegółów odnośnie pracy wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym, podali ilość inwentarza żywego w gospodarstwie rolnym, jak i strukturę upraw rolnych, wielkość gospodarstwa oraz podali dlaczego ciężar prowadzenia gospodarstwa spoczywał bracie wnioskodawczyni P. S. i wnioskodawczyni. Trzeba zaznaczyć, iż świadkowie zeznający w niniejszej sprawie oprócz świadka K. J. – koleżanki wnioskodawczyni z okresu nauki w szkole średniej, to rodzeństwo wnioskodawczyni, a więc byli doskonale zorientowani co do pracy wnioskodawczyni w spornym okresie w gospodarstwie rolnym rodziców. Za tym, iż wnioskodawczyni w spornym okresie od dnia 30 stycznia 1976 r. do dnia 30 września 1979 r. pracowała stale w rozmiarze co najmniej 4 godziny dziennie przemawia również fakt, iż gospodarstwo rodziców wnioskodawczyni było gospodarstwem o stosunkowo dużym areale, gdzie hodowano dużą ilość inwentarza żywego, a gospodarstwo nie było zmechanizowane i wymagało wykonywania czasochłonnych prostych prac związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Nie było przeszkodą w wykonywaniu w stałej pracy w rozmiarze co najmniej 4 godziny dziennie w gospodarstwie rolnym rodziców był fakt uczęszczania wnioskodawczyni do szkoły średniej. Szkoła średnia do której uczęszczała wnioskodawczyni była oddalona 14 km od miejsca zamieszkania wnioskodawczyni, a więc czas dojazdu do szkoły zajmował ok. 30 minut w jedną stronę.

Z doświadczenia wynika, iż dzieci rolników uczące się w szkołach średnich przy braku mechanizacji w gospodarstwach rolnych były zobowiązane do stałej pracy w gospodarstwie rolnym, aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie takiego gospodarstwa, które zapewniało egzystencję wszystkim członkom rodziny.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 sierpnia 2012 r. (III AUa 59/12, Lex 1217735) oraz w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013 r. (III AUa 860/13, Lex1409119) podkreślono, iż praca w gospodarstwie rolnym domownika musi mieć charakter stały i wymiar czasu odpowiadający co najmniej 1/2 etatu pracowniczego. Nie sprzeciwia się zaliczeniu takiej pracy fakt równoległej nauki, jeśli okoliczności faktyczne wskazują na potrzebę pracy domownika w gospodarstwie i realna możliwość pogodzenia pracy w gospodarstwie z nauką nawet okresowo od wiosny do jesieni.

Podobny pogląd zawarł również Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 4 kwietnia 2014 r. (III AUa 482/13, Lex 1451674). Sąd Okręgowy w całości podziela ten pogląd.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) i art. 88 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191 j.t.) nauczyciel mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze mogą, po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy, przejść na emeryturę. Nauczyciele spełniający warunki określone w ust. 1 mogą przejść na emeryturę również w przypadkach rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7.

Natomiast w myśl art. 88 ust 2a cytowanej wyżej ustawy Karta Nauczyciela nauczyciel urodzony po dniu 31 grudnia 1948r, a przed dniem 1 stycznia 1969r zachowuje prawo do emerytury, o której mowa wyżej bez względu na wiek jeżeli :

1. spełni warunki do uzyskania emerytury o którym mowa w ustępie 1 w ciągu dziesięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2004r Nr 39, poz. 353 ze zmianami) z wyjątkiem rozwiązania stosunku pracy, oraz jeżeli nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego,

2. albo złożył wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na dochody budżetu państwa.

Natomiast zgodnie z art. 10 ust 1 pkt 3 cytowanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu prawa do emerytury, oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się traktując je jako okresy składkowe, okresy przypadające przed 1 stycznia 1983r okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Utrwalony jest w judykaturze pogląd, że osoba, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu winna spełniać kryteria pojęcia domownika z art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 z późn. zm.). Domownikiem zaś jest osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Nadto osoba taka winna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym, niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników, tj. minimum 4 godziny dziennie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 1997, II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473, z dnia 13 listopada 1998 r., II UKN 299/98, OSNP 1999/24/799, z dnia 18 lutego 1999 r., II UKN 491/98, OSNP 2000/8/324).

Przy czym Sąd Najwyższy określił, że stała praca w gospodarstwie rolnym nie polega tylko na codziennym wykonywaniu czynności rolniczych, lecz również na stałej gotowości do wykonywania pracy rolniczej, gdy sytuacja tego wymaga, a więc na dyspozycyjności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1998 r., II UKN 299/98, a także wyrok z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 OSNP 2003/ 7/186, wyrok z dnia 8 marca 2011 r., II UK 305/10 Lex nr 852557, także wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 lutego 2013 r., III AUa 1059/12 Lex nr 1280362).

Tak więc skoro wnioskodawczyni w spornym okresie od dnia 30 stycznia 1976 r. do dnia 30 września 1979 r. pracowała stale w gospodarstwie rolnym rodziców w rozmiarze co najmniej 4 godziny dziennie, to okres takiej pracy zgodnie z cytowanym wyżej art. 10 ust.1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach podlega uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do emerytury wnioskodawczyni, co powoduje, że wnioskodawczyni udowodniła na dzień 31 grudnia 2008 r. ponad 30-letni okres składkowy i nieskładkowy.

Nawet gdyby przyjąć, iż wnioskodawczyni w spornym okresie od dnia 30 stycznia 1976 r. do dnia 30 września 1979 r. pracowała stale w rozmiarze co najmniej 4 godziny w gospodarstwie rolnym rodziców od wiosny do jesieni to i tak na dzień 31 grudnia 2008 r. udowodniłaby 30-letni okres składkowy i nieskładkowy.

Wnioskodawczyni spełniła również pozostałe przesłanki do przyznania emerytury nauczycielskiej, bowiem udowodniła ona wymagany 20-letni okres pracy w szczególnym charakterze jako nauczycielka, a ponadto z wnioskodawczynią rozwiązano umowę o pracę na podstawie art. 20 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy Karta Nauczyciela.

Na podstawie art. 129 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych emeryturę wnioskodawczyni należało przyznać od dnia 1 marca 2014 r., czyli od miesiąca w którym wnioskodawczyni zgłosiła wniosek o przyznanie emerytury.

W tym stanie rzeczy zgodnie z art. 474¹⁴ § 2 kpc zaskarżona decyzja organu rentowego z dnia 7 marca 2014 r. podlegała zmianie i orzeczono jak w punkcie 1 wyroku.

Zgodnie z art. 98 kpc, zasadami odpowiedzialności za wynik procesu i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych i ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez radcę prawnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 490 j.t.) w punkcie 2 wyroku zasądzone od organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 60,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.